BIJLAGE

1. Adviesraad Sociaal Domein Hillegom

Aan: College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Hillegom, t.a.v. Hanneke Bakker beleidsmedewerker HLT

Van: Adviesraad Sociaal Domein Hillegom (ASD Hillegom, voorheen WMO Adviesraad Hillegom)

Betreft: Advies van de ASD Hillegom inzake 'Notitie Handhavingsverordening PW, IOAW, IOAZ, WMO en WGS ISD Bollenstreek 2019'.

Hillegom, 27 mei 2019.

Geachte Leden van het College van Burgemeester en Wethouders,

In deze brief ontvangt u onze reactie op de Notitie Handhavingsverordening PW, IOAW, IOAZ, WMO en WGS ISD Bollenstreek 2019. Hiermee voldoen wij graag aan uw adviesaanvraag.

In algemene zin merken wij het volgende op:

• De notitie is naar onze mening zeer algemeen van aard. Het overtuigt ons niet dat de diverse aard van de betrokken groepen van burgers een passende aanpak krijgen (of dat nu gaat om preventie en/of repressie), laat staan de specifieke behoeften van de inwoners van onze gemeente.

-Commentaar

Het betreft hier een raamverordening, de nadere uitwerking/invulling vindt plaats door het dagelijks bestuur van de ISD Bollenstreek. Maatwerk staat voorop (en dus een passende aanpak) en de gemeenteraden worden er meer bij betrokken (en kunnen dus meer sturing geven).

• In de visie missen we een algemene voorstelling over de wijze van handhaven en missen we een missie. Wat wilt u als college uitstralen als het om handhaven gaat? Hoe gaat u dat bereiken?

-Commentaar

Zoals vermeld vindt de verdere uitwerking/invulling plaats door het dagelijks bestuur. Naar onze mening wordt in de notitie en verordening uitvoerig aangegeven wat wij met handhaving willen bereiken, te weten een bereidheid van de inwoner om spontraan de regels na te leven zodat er geen/minder repressie behoeft plaats te vinden. Hetgeen wij met handhaving willen uitstralen is een organisatie die respectvol en rechtvaardig omgaat met de inwoners van de ISD gemeenten.

• Hoogwaardig handhaven gaat over de balans tussen preventie en repressie, uit de notitie maken we niet op hoe deze balans geduid wordt.

-Commentaar

Preventie staat voorop. Bij handhaving is namelijk daar de grootste winst te behalen. Onbedoeld misbruik is te voorkomen met goede voorlichting, transparantie en duidelijke communicatie. Optimale dienstverlening en eenduidige werkprocessen verkleinen de ruimte voor het plegen van fraude. Het proces van toegang tot maatwerkvoorzieningen is een belangrijk instrument om te sturen op een rechtmatige inzet.

• Het kwadrant op pagina 4 onderschrijven we, echter hoe is het zogenaamde 'doenvermogen' van de burger hierin verwerkt? Wij zijn van mening dat dienstverlening op maat doeltreffender is dan een generieke, standaard aanpak.

-Commentaar

Het "doenvermogen" van de inwoner is op zich niet verwerkt in het concept ("kwadrant") van Hoogwaardige Handhaving. Het "doenvermogen" van de inwoner vinden wij wel terug in de verordening, met name daar waar de rol van de inwoner is omschreven. Hetgeen wij voorstaan is een vorm van methodisch maatwerk met een aanpak die zowel generiek als specifiek genoemd mag

worden. Dit voorkomt willekeur en maakt het ook gemakkelijker het beleid te evalueren en waar nodig bij te stellen.

• Er wordt gesproken over dienstverlening vanaf de poort, hoe wordt de dienstverlening vòòr de poort ingericht? Wij vragen ons dit af, omdat continu aandacht voor preventie lijkt ons noodzakelijk die dynamisch ingericht is en mee ontwikkeld met de samenstelling van burgers in Hillegom.

-Commentaar

Een dienstverlening voor de poort heeft betrekking op het voorkomen van instroom in PW , Sdv of WMO. Handhaving is een dienstverleningsconcept na instroom. Dienstverlening ""voor de poort" heeft betrekking op andere beleidszaken/.instrumenten dan die "vanaf de poort." Bij het eerste valt te denken aan bijvoorbeeld vroegsignalering van schulden zoals Vroeg Eropaf (bij SDV en PW), aan economisch- . onderwijs- en welzijnsbeleid (bij PW) en aan welzijns- gezondsheids- en huisvestingbeleid (bij WMO.)

• Er wordt veel over eigen kracht van de burger gesproken, is er zicht op wat de eigen kracht van de burgers daadwerkelijk is en hoe hier handhaving op ingezet moet/kan worden? Weet de burger voldoende wat hij waar kan aanvragen en wat zijn verplichtingen zijn? Met andere woorden, is er vooraf een analyse gemaakt over de burger in Hillegom en zijn/haar behoefte?

-Commentaar

Het is duidelijk dat de ene inwoner meer zelfredzaam is dan de ander. Het naleven van wetten en regels begint dan ook bij duidelijkheid en het op maat informeren van inwoners. De kwaliteit van de informatie is daarbij cruciaal. Begrijpt iemand wat zijn rechten en plichten zijn in relatie tot uitkering of voorziening ?Al onze consulenten zijn daarom getraind in gesprekstechnieken (ook in het kader van de zogenaamde Mobility Mentoring) en is het gebruik van begrijpelijke taal een belangrijk aandachtspunt. Uit onderzoek weten wij dat inwoners die zich gehoord weten en zich respectvol behandeld voelen, een grotere procedurele rechtvaardigheid voelen, ook als de beslissing in hun nadeel uitvalt. De dienstverlening is zo ingericht dat consulenten benaderbaar en bereikbaar zijn en dat de inwoner weet waar hij terecht kan met vragen en onduidelijkheden.

• De uitgangspunten zijn volgens ons onvoldoende duidelijk en/of scherp. We missen hier zaken als transparantie, voortvarendheid, wat als de aanname niet opgaat en een klant onvoldoende eigen kracht heeft? Hoe gaat u daar vervolgens mee om?

-Commentaar

Naar onze mening zijn de uitgangspunten juist klip en klaar. Bij (het streven naar) een optimale dienstverlening horen zaken als transparantie en voortvarendheid (waaronder korte afhandeltermijnen) En als een inwoner niet voldoende "'eigen kracht" heeft zal dit al snel duidelijk worden in de gesprekken die met de inwoner bij de toegang gevoerd worden (daarbij ondersteund door meetinstrumenten, zoals de zelfredzaamheidsmatrix ,screeningsinstrument "Mesis" en de Participatieladder).De dienstverlening is vervolgens op maat.

• Door bij voorbaat de nadruk te leggen op handhaving, domineert een negatieve grondhouding. Is hier een reden voor? Hoeveel wordt er gefraudeerd? Gaat het niet veel vaker over niet weten of niet kunnen? In welke mate geldt mogelijke urgentie voor de Gemeente Hillegom?

-Commentaar

Handhaving, als door ons bedoeld, heeft vooral betrekking op handhaving in de zin van preventie met nadruk op maatwerk (dus een dienstverleningsconcept op maat vandaar dan ook de omschrijving "concept Hoogwaardige Handhaving") Van een negatieve grondhouding is hier dus geen sprake. Integendeel zelfs.

Toegegeven kan worden dat de term handhaving voor verwarring zorg kan dragen, omdat deze term blijkbaar associaties oproept met vooral repressie wat het voor een deel ook kan zijn. Handhaving is echter een wettelijke term en om die reden hier gebruikt.

Overal waar veel geld in omgaat wordt gefraudeerd, dus ook bij de WMO. Fraude, al dan niet bewust, vinden wij vooral terug bij de zorgaanbieders en aanzienlijk minder bij de inwoners. Zo hebben wij het afgelopen jaar vastgesteld dat voor ongeveer € 400.000 teveel is gedeclareerd –al dan niet opzettelijk- door zorgaanbieders (4 ISD gemeenten totaal.)

Aanbevelingen

Graag stellen wij u het volgende voor:

• Neem eigen kracht en regie als einddoel en niet bij voorbaat als uitgangspunt. Burgers die gebruik maken van uitkeringen en/of voorzieningen zijn regelmatig diegene die dit minder goed zelf kunnen.

-Commentaar

In het kader van de decentralisaties heeft de Rijkswetgever de eigen kracht van de inwoner centraal gesteld. De daarbij behorende bezuinigingen hebben daartoe ook genoopt. Intussen weten alle gemeenten in Nederland dat niet iedere inwoner even zelfredzaam is en dus toch ondersteuning behoeft in meer of mindere mate. Vandaar het belang van maatwerk en het serieus nemen van de inwoner zoals door ons is voorgesteld.

• Zorg voor expliciete inbedding van handhaving in een breder instrumentarium dat past bij de Hillegomse situatie. Indien er dan onvoldoende aanleiding is voor een formalistische, urgente en repressieve aanpak, bouw de notitie dan op vanuit een constructieve grondhouding. Leg daarbij dan vooral de nadruk op het wegnemen van de noodzaak tot handhaving. Gezien de kwetsbaarheid van de betrokken Hillegommers, dient handhaving nadrukkelijk de actuele urgentie te volgen als sluitstuk van beleid.

-Commentaar

Naar onze mening lijken wij geheel te voldoen aan de wens hier van de Adviesraad. De handhaving is en wordt ondergebracht in een breder instrumentarium, namelijk die van dienstverlening op maat. Preventie staat daarbij voorop zodat zoveel mogelijk repressie achterwege kan blijven. En als er dan toch tot repressie moet worden overgegaan dan geldt dat dit plaats vindt op maat, waarbij getoetst wordt aan de ernst van het feit, de mate van verwijtbaarheid en de eventuele bijzondere omstandigheden van de persoon in kwestie.

• Deel tevens de urgentie voor het opstellen van deze notitie. Begrijpen en inzichtelijk maken van de omvang, in tijd en complexiteit, is het begin van de oplossing. Hiermee wordt tevens inzicht gegeven in de uitvoerbaarheid van de voorgenomen handhaving. De huidige notitie gaat nu voorbij aan het 'hoe'.

-Commentaar

Zoals in de notitie/verordening is aangegeven wordt de " hoe " vraag beantwoord door verdere uitwerking/invulling door het dagelijks bestuur van de ISD Bollensteek.

• Neem expliciet de inzichten en resultaten uit het succesvol afgeronde Programma Ontschotten mee en geef aan op welke wijze de handhavingsverordening nodig is en daarmee een oplossing biedt voor de geconstateerde uitdagingen, specifiek voor Hillegom.

-Commentaar

De voorgestelde handhavingsverordening is juist het voorbeeld van een manier van ontschot denken. Door handhaving bij de drie bedoelde kernwetten op dezelfde manier te benaderen verdwijnen hiermee de beleidsmatige schotten tussen die wetten op dit terrein en kan de handhaving integraal worden opgepakt .Door handhaving onder te brengen in het dienstverleningsconcept op maat komen preventie en maatwerk voorop te staan. Daarbij wordt de verordening bovendien vanuit de inwoner benaderd gelijk als dat bij de omgekeerde toets van Stimulanzs het geval is. Dat wij het concept hoogwaardige handhaving ook (willen gaan) toepassen bij de uitvoering van de WMO en Wgs heeft te maken met het succes dat dit concept heeft bij de PW en wij onze ogen er helaas niet voor kunnen sluiten dat er ook bij de WMO en Wgs gefraudeerd kan worden. Deze constatering is hierom van

belang omdat wij sinds de decentralisaties veel meer gemeenschapsgeld uitgeven dan vroeger. Het belang van rechtmatigheid is daarmee navenant toegenomen. Het perspectief op rechtmatigheid zou eigenlijk dan ook verbreed moeten worden naar het gehele sociale domein.

Voor nadere informatie over ons advies zijn wij uiteraard beschikbaar. Hiervoor kunt u contact opnemen met ASD lid mw. Brigitte van Buggenum via het volgende e-mail: wmo.hillegom@gmail.com.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Hillegom,

De voorzitter,,

drs. Teresa Cardoso Ribeiro